

történeti irodalom behozatala között. Ezért bizonyos szakosítást javaslok az import vonalán, és így vélem megoldhatónak az állománygyarapításnak legalábbis a szervezeti nehézségeit!

A pénzügyi nehézségekre persze ez nem orvosság, és itt valóban csatlakozni kell ahhoz, amit az előttem szóló mondott, hogy tudniillik ezeket a követelményeket, amelyek a saját munkánk jobbá tételének elengedhetetlen feltételei, jobban kell hangsúlyozni.

ZSIDAI JÓZSEF

A MISKOLCI NEHÉZIPARI MŰSZAKI EGYETEM KÖNYVTÁRÁNAK IGAZGATÓJA

AZ ELMŰLT 15 ÉV NAGY MINŐSÉGI FEJLŐDÉST HOZOTT

Megszoktuk már, hogy sokkal többet beszélünk a hibákról, mint az eredményekről. Engedjék meg, hogy a kiadott anyagtól eltérően egy kicsit élesebben fogalmazzam meg azokat az eredményeket, amelyeket az elmúlt 15 év alatt, az előző konferencia óta elértünk. Ez az elmúlt 15 év *nagy minőségi fejlődést* hozott: a könyvtári hálózatok megszilárdultak, kiépítették a korszerű, magasabb színvonalú munkához szükséges tájékoztató szolgálatukat, reprográfiai üzemeket, szervezeti kereteiket, s általában magasabb szinten dolgoznak, úgy, hogy nemcsak könyvtáros szakemberek, hanem például mérnökök, fizikusok is dolgoznak a könyvtárosok táborában. Azok között a körülmények között, amelyek nem voltak éppen zökkenőmentesek, a könyvtárak viszonylag egészségesen fejlődtek, s azt merem mondani, hogy *a társadalomból fakadó szükségletekre, igényekre a könyvtárak lényegében válaszolni tudnak*. Előljáróban ezt kívántam leszögezni.

Második helyen a könyvtárak állományproblémáival foglalkozom. Köztudott dolog, hogy az állományellátás egyre nagyobb probléma, s az irodalom beszerzése terén a lemaradások mind nagyobbak. A mi könyvtárunkban néhány év alatt körülbelül megháromszorozódtak a költségek, s az irodalombeszerzés mintegy tíz százalékkal csökkent. A magyar sajtó is elismeri, hogy néhány év alatt a magyar könyvkiadás költségei általában 25 százalékkal nőttek, a nyugati könyvbeszerzés pedig ennél lényegesen jobban emelkedett, amit megtejtünk a valutaszorzókkal is.

A másik súlyos kérdés: ha kapnánk, akkor pedig alig tudnánk elhelyezni a könyvanyagot. Azt lehet mondani, hogy a miskolci egyetemi könyvtár kivételével alig van ma Magyarországon olyan könyvtár, amely távlatilag is *megfelelő raktári férőhellyel* rendelkezik. Ha a könyvbeszerzésben előrelépés következik, ami szükségesszerű, akkor az épületek dolgában is lényegesebb változásokat kell elérni.

Szeretném azonban azt is elmondani, hogy állomány-ellátottságunk — legalábbis a tudományos könyvtárakban — nem olyan nagyon rossz. A kutatók, felhasználók, oktatók, tudósok sokkal kevesebbet panaszkodnak az ellátottságra, mint a könyvtárosok. Ebben talán az a jó, hogy minket mélyreható szakmai szeretet fűt: szeretnénk még jobban megfelelni a követelményeknek. Az állományellátáshoz tartozó problémának tartom, hogy — véleményem szerint — legtöbbünk *szemlélete elavult* a dokumentumfajták szerkezetét illetően, mert változatlanul a könyveket, a folyóiratokat tartjuk elsődlegesen fontosnak. A folyóiratok fontosságához nem fér kétség, azonban a monográfiák iránti kereslet megcsappant, a gyorsabb közlési eljárások, a preprintek, kutatási jelentések iránt mutatkozik nagyobb kereslet.

Azt mondjuk, hogy több pénz kell. De nehezen várható több pénz annál, mint amit a nemzeti jövedelem emelkedési üteme lehetővé tesz. Ha összességében vesszük, a könyvtárakra fordított összeg nem is szükséges, hogy meghaladja a nemzeti jövedelem emelkedési ütemét. A könyvtárak fűtése, energiaszolgáltatása stb. ugyanis nem emelkedik olyan mértékben, mint amilyen mértékben maga a nemzeti jövedelem emelkedik. De az *állománybeszerzésre fordítandó összeg növekedésének valamennyire meg kell előznie a nemzeti jövedelem emelkedését*.

A következő téma, amiről szeretnék szólni: rá kell térnünk arra, hogy a felhasználók, különösen az ipari vállalatok adjanak nagyobb támogatást a könyvtárak fejlesztéséhez. Miskolcon a közeli napokban az egyetem és három nagy kémiai vállalat között közötti kooperációs szerződés aláírására kerül sor, amely rögzíti, hogy a három vállalat és az egyetem 3 év alatt 3 millió Ft értékben *közösen szerez be külföldről*

olyan dokumentumokat, amelyeket nem tudnak nélkülözni. Ilyen kooperáció elérése igen nehéz: a mienk létrehozásához egy évi munka kellett, s a megyei pártbizottság támogatása nélkül nem tudtuk volna megvalósítani.

Az utolsó kérdés: a könyvtáros pálya. Nagyon jó, hogy szerényen van megfogalmazva az irányelvekben a könyvtárosok igénye. A könyvtárosok nem anyagi emberek. Amikor igényekkel lépnek fel, az esetek túlnyomó többségében az intézmények érdekében, s azért küzdenek, hogy több pénz legyen az állományra, a reprogramozási igények kielégítésére, olvasótermi férőhelyekre. Csak az utolsó helyen említik saját fizetésüket. De egyre nehezebb helyzetben vagyunk mint vezetők és általában mint intézmények is. A könyvtárakban a *káderhelyzet romlik*, a szakemberek elvándorolnak a könyvtárakból. Az egyetemi könyvtárak — a művelődési tárcához tartozó nyolc egyetemi könyvtár — helyzetét ebben az évben alaposan elemeztük, és megállapítottuk, hogy fiatalok ugyan még jönnek a könyvtárakba, de *a 30—40 év közöttiek tömegesen hagyják el a könyvtárakat*. A nyolc egyetemi könyvtárban csupán két olyan férfi van, aki 35 éven aluli. *Kádár elvtárs* éppen a mi egyetemünkben mondta el egyszer, hogy az nem bántja a pártvezetést, hogy valaki 1300—1400 forint fizetést kap, amikor munkába áll. De az bántja, hogy amikor elmúlik 30 éves, felnőtt emberré lesz és családról is kell gondoskodnia — s megfelelően tud dolgozni is, mert kellő gyakorlata van —, akkor nem tudjuk megfelelően fizetni.

A könyvtárosokkal szemben sokszor olyan követelményeket támasztanak, amelyeknek teljesítése szinte lehetetlen: legyen nagy általános műveltsége, valamely tudományterületen legyen nagy szakműveltsége, tudja azt a tudományterületet gondozni, legyen pedagógiai-pszichológiai érzéke, közel tudjon kerülni a kutatókhoz és mindez párosuljon alacsony fizetéssel, mindenről való lemondással, és az abba való *belenyugvással*, hogy *ő mindig csak a második helyet foglalja el* az életben. Ez a helyzet az egyetemi könyvtárakban különösen ki van élezve, mert pontosan tudjuk, hogy az ipari kutatóknak milyen nagy munkákat végzünk. A könyvtárosok, akik a nagy kutatási eredményeknek a létrehozásában közreműködtek, nem kapnak sem anyagi, sem erkölcsi elismerést. Ugyanígy van ez a termelésben is.

Ha azt akarjuk, hogy a szakmánkat morálisan is, anyagilag is többre becsüljék, akkor a munkánkkal minden nap, minden percben, *minden órában bizonyítani kell* a fenntartó intézmény előtt, az egyetem előtt, a termelő vállalat előtt a könyvtári munka fontosságát; *kellő időben, jó információt kell nyújtani, s akkor fokozódik a megbecsülés* is. Másfelől fontos feladat, hogy az egyetemek, a könyvtárakat fenntartó intézmények, vállalatok felismerjék a könyvtárak fontosságát, információszolgáltató szerepét. Ezen a téren nincs minden rendben, sőt nagyon nincs rendben.

Úgy gondolom, hogy csak együttes összefogással lehet eljutni ahhoz, hogy olyan könyvtárosok legyenek, akik a tudományos kutatásban, nevelésben, oktatásban, közművelődésben mindenhol helyt tudnak állni, és ahhoz, hogy a társadalom is hozzájáruljon morális és anyagi megbecsülésükhöz.

BARANYAI TIBOR

A SZOT OSZTÁLYVEZETŐJE

TEKINTSÜK LELKIISMERETI ÜGYNEK A MUNKÁSOK OLVASÁSÁT, KÖNYVTÁRI ELLÁTÁSÁT!

A SZOT és a szakszervezeti mozgalom részéről örömmel üdvözlöm a *III. országos könyvtárügyi konferencia* összehívását. Rendkívül helyesnek és szükségesnek tartjuk, hogy *a X. kongresszus után*, az országos népművelési konferencia útmutatásai alapján levonjuk a szükséges következtetéseket nevelőmunkánk ilyen fontos területére, szervezetére és hálózatára, mint a könyvtár.

A kidolgozott tézisekkel, a helyzet elemzésével, az ajánlásokkal, útmutatásokkal egyetértünk. Részt vettünk az előkészítő munkában, s a vitákban közösen határoztuk meg a továbbfejlesztés útját.

Engedjék meg, hogy mindezek előrebocsátása után néhány olyan problémáról beszéljek, amely a további előrehaladás szempontjából véleményünk szerint fontos. Rögtön kapcsolódnék az előttem felszólalt *Zsidai elvtárs* szavaihoz, s néhány szót szeretnék szólni a könyvtárak helyéről és társadalmi szerepéről. Meggyőződésem nekem

